

"Kas kalad magavad?"

Käisin 1. aprillil Kuressaare Linnateatris vaatamas etendust "Kas kalad magavad?". Olin väga põnevil, kuna polnud varem monoetendusel käinud, ja tahtsin näha, kas üks näitleja suudab teha, mida üldjuhul tehakse kambakesi. Ma ei pidanud pettuma.

Äsja 10-aastaseks saanud Juta jutustab oma venna Emili haigestumise ja teise ilma mineku lugu. Kuidas lapsed poisi matuseid plaanisid ning läbi mängisid, mis tegelikult juhtus, kuidas Emili surm tüdrukule, emale, isale ja perele tervikuna mõjus. Läbi lapse silmade on minu arust selliseid sündmusi kõige parem jutustada, sest nemad ei valeta kunagi. Kuigi nii mõnegi koha peal sai ka naerda, oli see siiski naer läbi pisarate, sest kõik mõtted, mis välja öeldi, olid kohutavalt traagilised. Õhku paisati nii mitmeidki küsimusi, kuid üks enam murettekitav on kajastatud ka etenduse pealkirjas. Lõpuks jõuab Juta arusaamale, et kalad ikkagi peavad ka magama, ning tänu nendele sai väike Emil samuti peale surma uinuda.

Lugu jälgides tundus, nagu lavastajal polekski seal midagi teha olnud. Näitleja oli laval nagu tavaelus, mingeid suuri erilisi liikumisi polnud, mis see lavastaja siis ikka seal teeb, kõik tuleb ju loomulikult. Selle pärast oligi Aare Toikka töö nii hea, sest etenduses polnud mingit sunnitust või liigset korraldamist. Jutt jooksis ja sellega koos läks näitleja. Kujundus oli lihtne, aga lõöv. Üks pink keset lava ning selle ümber puidulaastud. Samuti hakkasid tabavalt mängima suitsupahvakud, mida aeg-ajalt õhku paisati, ning mis kujutasid justkui musta vihapilve, millest tegelane jutustas. Ootamatu, aga huvitav oli etenduse lõpp, kus pingi küljele projekteeriti video ujivatest kaladest. See jättis õhku mõtte, kas me kõik satume peale surma kaladesse.

Liisa Saaremäel on lihtsalt vapustav. Ma tahaks tema kohta nii palju öelda ja kirjutada, kuid mul ei ole selle jaoks sõnu. Ta oli, aga ta ei olnud niisama. Tal oli eesmärk, mõte ja see kõik oli silmis näha. Ma tõepoolest uskusin, et laval on väike laps, mitte täiskasvanud naine. Ta ei teinud last nii, nagu tavaliselt kiputakse tegema - ninnu-nännu häääl ja lapselikud laused ja titalik käitumine, neid ei olnud. Ometi oli publiku ees 10-aastane tütarlaps. Kõige imepärasemad kohad olid need, kus Saaremäel pidi jäljendama nii, nagu seda teeks väike tüdruk, aga ise

Teatritsensioon "Kas kalad magavad?"

Kirjutas Diana Alt, 12.C

Pühapäev, 14 Aprill 2019 19:46 -

samal ajal jääma selleks tüdrukuks. Mulle tundus, et laval ongi Vadimi, isa, ema, Pille ja Emili kehastajad, kui päriselt oli terve selle tunni jooksul minu ees üks ja sama inimene. Vadimi ja Pille tegemised meeldisid mulle kõige rohkem. Vadim oli samuti vähihaige laps, keda Juta ja Emil haiglas kohtasid. Näitamaks poisi keemiaravi tagajärgi, milleks olid juusteta pea ja väljalangenud kulmud, pani näitleja oma käed nii näole, et kattis nii juuksepiiri kui ka kulmud. Minu arvates täpselt see, mida laps teeks, teadjamad inimesed kirjeldaksid lihtsalt poisi välimust, et mitte kedagi solvata. Pille oli Juta klassiõde, kellele meeldis õpetajate ees pugeda. Tema innukust anti edasi kiire kõne, käevibutuse ning mitte paigal püsimisega. See hetk oli päris koomiline. Tal oli alati süütu pilk, nagu väikestel ikka, sahmis seal oma seljakotiga, teatud liigutused olid kuidagi nurgelised, või kuidas nüüd öelda, nagu lastel, kes ei tea veel päris täpselt, mida ja kuidas teha. Kui Saaremäel loopis puulaaste, kerkis sellest üles tolmupilv, mis minu jaoks mõjus ka kuidagi rusuvalt, kujutas justkui Juta viha, mida ta tundis, kui paks Markus tüdruku haige venna üle nalja tegi. Südantsoojendav, kuid meeletult kurvastav oli episood, kus Juta rääkis Superpitsapoisist, kes Emilile head meelt tegi, ning kui ta nuku lõpuks ära pakkis, jäi mulje, nagu ta sellega ütlebki hüvasti nii superkangelasele kui ka oma vennaraasule. Aeg liikus nii kiiresti, et ma oleksin tahtnud saali jääda ja veel vaadata. Sama päeva õhtul, kui Liisa Saaremäel käis meil Krevera proovis, mõtlesin ma, et kuidas on see sama inimene, kes mõned tunnid tagasi oli väike plika. Imeline näitlejanna!

Antud lugu on minu arvates meeletult oluline, eriti just sellisest nurgast vaadatuna. See ütleb vanematele, et kuigi neil on lapse kaotuse puhul raske ja nad tahavad leinata, ei tohi ära unustada teisi pereliikmeid. Loomulikult on valus näha omaenda järelkasvu lahkumas enne meid, kuid arvatavasti on õel või vennal veel raskem, sest neile tundub, et nad jäävad ka vanematest ilma, kuna ema-isa ei suuda enam leina tõttu lapsele piisavalt tähelepanu pöörata. Oli kaks seika, mis andsid Juta valu eriti hästi edasi. Kui ema tuli tütrele seletama, miks ta pole lapsega enam tegelenud, ütles ta, et Emil oli väga haige ning vajab hoolt, käratas Juta vastu, et ega poiss selles süüdi polnud ja veel vähem Juta. Tähendab, Juta tundis, nagu teda oleks karistatud venna haiguse eest. Teiseks, Juta ütles, et mingil hetkel ta soovis, et Emil oleks juba surnud, mitte et ta oleks tahtnud poisist lahti saada, vaid siis oleks vanematel jälle tema jaoks aega olnud. Need ütlemised tõid mul pisarad silma, sest tüdruk ei mõelnud ju mitte midagi halba, tal oli lihtsalt oma vanemate armastust tarvis. Üks ilus hetk oli, kui Juta läks tugirühma, kus oli teisigi lapsi, kes on kellegi kaotanud, ning tundus, et sellest oli lapsele kasu. Juta hakkas mingil hetkel mõtlema, kas kalad ka magavad, ning jõudis järeldusele, et ikka peavad magama, sest kuidas nad siis muidu puhkavad. Emil küsis õe käest, mida surm ennast kujutab. Laste arutelu jõudis sinnani, et päris une sarnane see pole, sest pole võimalik üles ärgata. Lõpus oli aga kõik kaunilt kokku kombineeritud: Emil lahkus elavate seast, ta söödi ussikeste poolt ära, kes kaevati kalamehe poolt üles, ussikese sõi ära osav kalake, kes konksu otsa ei jäänud, mis tähendab, et ta sõi ka Emili ära, ning kui kala magama läks, sai ka Emil isegi peale surma tänu kalakesele uinuda. Minu arust oli see mõttekäik vahva ja armas.

Laste aju toodab ikka küsimusi ja mõtteid, mille peale ise elu sees ei tule. Juta loetles erinevaid viise, kuidas inimesed surma võivad saada. Ühed inimesed surevad janusse, teised upuvad.

Teatriretsensioon "Kas kalad magavad?"

Kirjutas Diana Alt, 12.C

Pühapäev, 14 Aprill 2019 19:46 -

Keegi lahkub tema suunast lastud püssikuuli tõttu ning kolmas võtab ise endalt elu. Jaapanlased surevad teineteist tervitades, kui kummardamise ajal pead kokku löövad. Tekib segadus, et kus siis õiglus on, kui ühelt võetakse, ning teised võtavad ise.

Käesolevat etendust peaks tegelikult veel vaatama minema, et leida detaile, mida esimese korraga ei märganud. Saaremäel ise olevat öelnud, et iga etendus on erinev, kuna vahel ta otsutab midagi näiteks hoopis vahelt ära jätta, juba selle pärast tahaksin lavastust uuesti näha. Ilus on ka see, et iga pileti pealt, mis etendustele müüakse, antakse 1 euro Vähiravifondile. Võin kindlalt öelda, et tegemist on ühe parima tükiga, mida ma näinud olen.

Diana Alt, 12.C